

SUOMEN SOTATIETEELLISEN SEURAN UUSI KUNNIAJÄSEN

Jalkaväenkenraali K A Tapola

Suomen Sotatieteellinen Seura kutsui vuosikokouksessaan viime huhtikuun 9. päivänä jalkaväenkenraali Kustaa Anders Tapolan kahdeksanneksi kunniajäsenekseen. Tämä oli seuran jäsenistön yksimielinen kunnianosoitus kenraali Tapolalle hänen 10 päivää aikaisemmin olleen 75-vuotissyntymäpäivänsä johdosta. Kyseessä ei kuitenkaan ollut vain kunnianosoitus ansioituneelle sotilaille, vaan ennenkaikkea seuramme tunnustuksen ja kiitollisuuden osoitus yleisesikuntaupseerille, joka 37-vuotisen vakinaisen palveluskautensa kestäessä on ollut monella tavoin ansiokkaasti ja suuntaa näyttävästi keskeisissä tehtävissä suomalaisen sotataidon kehittämisessä ja sen opettamisessa. Ja vielä pitkän palveluskautensa päätyttyäkin hän on ollut aktiivisesti mukana maanpuolustuksemme kehittämisessä niin seuramme piirissä kuin eri kansalaisjärjestöjenkin toiminnassa.

Kustaa Tapola valitsi nuorena ylioppilaana elämäntehtäväkseen lääkärin uran. Mutta hän ei ennättänyt kuin tämän alan alkututkintoihin, kun hän — ajan merkit selkeästi tuntien — suuntasi toiminnallisen tarmonsua suojeluskuntatehtäviin kotiseudullaan Hämeessä ja ylioppilas-suojeluskunnassa, minkä riveistä hän hakeutui Vimpelin sotakouluun saamaan sotilasohjaajakoulutusta. Tätä tarvittiin pian tosi toimissa. Osoituksena siitä, että Vimpelin kurssilla saatu opetus oli hyvin vastaanotettu on se, että Tapola kohosi lyhen sodan aikana pataljoonaa vastaavan osaston johtajaksi Savon rintamalla. Tämä todistaa myös hänen luontaisista johtajanominaisuuksistaan ja selkeästä taktillisesta näkemyksestään.

Taktiikka ja sen kehittäminen sekä sotilasopettajan tehtävä tulivatkin olemaan ne alat, millä sodan jälkeen upseerina palvelukseen jäänyt entinen lääketieteen ylioppilas tavataan pian nuorena armeijassamme. Luutnantti, vuodesta 1922 alkaen kapteeni, Tapola palveli Karjalan Kaartin Rykmentissä kompanianpäällikkönä ja aliupseerikoulun johtajana, mistä tehtävistä hän sai toistuvasti päiväkäskykiitokset. Näissä tehtävissä hän ansioitui niin, että kuului niiden 34 upseerin joukkoon, jotka komennettiin ensimmäisinä saamaan upseerin korkeinta opetusta kotimaisessa sotakorkeakoulussa. Tämä kurssi joutui itse opiskellessaan luomaan perusteita suomalaisille taisteluohjesäännöille — siinä vaiheessa tosin vasta käytännön harjoitusnormeille. Kapteeni Tapola oli kiinteästi mukana asianomaisissa työryhmissä.

Vuonna 1926 majuri Tapola oli jo valmis astumaan SKK:n opettajan kateederille taktiikka oppiaineenaan. Tällöin alkoi hänen virkaurallaan yli 10 vuotta kestänyt kausi suomalaisen sotataidon kehittämisessä SKK:n opettajana ja ohjesääntötoimikunnan jäsenenä. Viimemainittu tehtävä säilyi kunniajäsenellämme, vaikka hän vuonna 1930 everstiluutnanttina muutti Viipuriin 2.D:n esikuntapäälliköksi. Täällä hänellä oli esikuntapäällikön hallinnollisten tehtävien ohella tilaisuus kehittää taktillisia ja operatiivisia suunnitelmia käytäntöön ja ohjata nuorempia upseereita näihin yleisesikuntaupseerin vaativimpiin mutta myös henkisesti antoisimpiin rauhanajan tehtäviin. Työ sai laajempaa kantavuutta, kun suunnitelmia laadittiin vuodesta 1933 alkaen suoja-joukkoarmeijakuntaa varten. Seuraavana vuonna evl Tapola määrättiin RUK:n johtajaksi, tehtävään, jossa hänen nimensä tuli yhä laajemmin

tunnetuksi sekä koulunsa toimintaa kiinteästi ohjaavana johtajana että reserviupseerikoulutuksen laajakantoisen uudistusohjelman suunnittelijana ja toteuttajana.

Sotaväessä ylemmät esikunnat vievät kuitenkin nopeasti aktiivisimmat työntekijät. Niinpä eversti Tapola vuonna 1937 siirrettiin YE:ään sen koulutus- ja komento-osaston päälliköksi. Tämä oli aikaa, jolloin Suomen armeijan koulutusta hiottiin siihen terään, jolla kova koe oli kestettävä. Syksyllä 1939 oli koulutus pantava kokeeseen. Eversti Tapola oli sen kokeen yhdessä vaativimmista toteuttamistehtävissä, Kannaksen Armeijan esikuntapäällikkönä. Entinen SKK:n taktiikan opettaja ja RUK:n johtaja joutui nyt käytännössä viemään ohjelmaansa läpi sekä komentaja-, ye-upseeri- että myös joukkueenjohtajaportaiden kohdalla. Hän joutui jatkamaan vaativaa suunnittelun ja koulutuksen johtajan tehtäväänsä sodan jälkeenkin ensin maavoimien esikuntapäällikkönä ja loppukesästä 1940 alkaen PvPE:n operatiivisen osaston päällikkönä. Vain se, joka on henkilökohtaisesti ollut mukana vuosien 1940—41 järjestely- ja suunnittelutehtävissä, voi kuvitella sen työmäärän ja henkisen paineen, mikä oli näitä yleisesikuntatehtäviä korkeimmassa portaassa keskeisesti johtavalla upseerilla.

Arvaamattoman nopeasti jouduttiin uudet järjestelyt ottamaan käyttöön, kuitenkin uuden tilanteen johdosta strategisesti ja operaatioita ajatellen kokonaan muuttuneina. Eversti Tapolan mukautumista uuteen tilanteeseen osoittaa se, että ylipäällikkö uskoi hänelle Karjalan Armeijan esikuntapäällikön tehtävän. KarA:n kuusi kuukautta yhtäjaksoisena kestänyt monivaiheinen operaatio on sekä komentajan määrätietoisuuden että esikuntapäällikön johtaman suunnittelukoneiston loistava suoritusnäyte. Tunnustukseksi tuloksista esikuntapäällikkö sai kenraalimajurin arvon ja oman divisioonan. Kenraali Tapola komensi hämäläistä divisioonaansa kevästä 1942 sodan loppuun toimien välillä armeijakunnankomentajankin tehtävissä.

Sodan jälkeen hän tuli kotimaakuntansa sotilasläänin komentajaksi. Tästä tehtävästä hänet kutsuttiin kuitenkin jo vuoden kuluttua valmistelemaan korkeimman sotilasopetuksemme uudelleen käynnistämistä SKK:n johtajana ja sotakoulujen tarkastajana. Kenraali Tapola oli nyt tavallaan palannut tilanteeseen, jolloin hän SKK:n kurssin Y 1 oppilaana joutui osaltaan avaamaan latua, kun oli luotava uutta. Nyt hänellä

oli keskeisin vastuu ja tiennäyttäjän velvoite korkeakoulun johtajana, kun sotakokemuksia oli sovellettava opetukseen ja ohjesääntötyöhön. Kenraali Tapola oli aloittanut yleisesikuntaupseerintehtävänsä taktiikan opettajana SKK:ssa. Hänen viimeinen virkatehtävänsä keskittyi myös suomalaisen sotataidon kehittämiseen jalkaväen tarkastajana vuodesta 1948 vuoteen 1955. Vielä eläkkeelle siirtyneenä hän oli vuoteen 1958 Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan puheenjohtajana, missä tehtävässä hän selvitteli yhä laajempia valtakunnallisia maanpuolustus-kysymyksiä.

On selvää, että niin keskeisillä virkapaikoilla ollutta työtarmoista upseeria kuin uusi kunniajäsenemme, on käytetty myös moniin erikois-tehtäviin. Paitsi ohjesääntötoimikunnassa hän on ollut jäsenenä puolus-tusrevisiossa, valtakunnan aluejakokomiteassa ja puheenjohtajana re-serviupseerien jatkokoulutuskomiteassa. Oman seuramme varapuheen-johtajana hän oli jo vuosina 1927—30 sekä johtokunnassa ja neuvottelu-kunnassa sotien jälkeen. Hänen kynänsä jäljiltä on pääasiassa virka-arkistoissa laajoja ja perusteellisia toimintasuunnitelmia ja mietintöjä. Omalla nimellään hän on julkaissut vuonna 1929 teoksen Talvitaktiikka. Maanpuolustus — sen liikuntakasvatus- ja nuorisosektorit — ovat saa-neet hänen tukensa hänen toimiessaan partiojärjestöjen ja Suomen ladun korkeimmilla johtopaikoilla.

Kun koetetaan luonnehtia ansiokasta virkauraa ja erikoisesti sen keskeisimpiä tehtävääloja — kenraali Tapolan kohdalla taktiikan kehit-täminen ja sen operaatioihin soveltaminen sekä upseerikoulutus —, kysytään mitkä ovat ne asianomaisen hengenlahjat, jotka ovat häntä vieneet saavutuksesta toiseen. Kenraali Tapolan olemukseen kuuluu hänen hämäläinen rauhallsuutensa ja sen herättämä luotettavuus. Mutta näitä on ollut kantamassa hänen johdonmukainen harkintansa, hänen työtarmsa, hänen vastuuauuliutensa, hänen henkinen itsenäi-syytensä ja hänen kestävyytensä.

Nämä ovat ominaisuuksia, jotka tekevät kunniajäsenestämme jokai-selle ye-upseerille seurattavan esimerkin.

K. J. Mikola